

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Kruideniersmentaliteit: uitstel invoering nieuw IBL-systeem Tipasa.(Opinie)

Damen, J.C.M.

Citation

Damen, J. C. M. (2018). Kruideniersmentaliteit: uitstel invoering nieuw IBL-systeem Tipasa.(Opinie). *Ip: Vakblad Voor Informatieprofessionals*, 2018(9), 12. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/68741>

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/68741>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Uitstel invoering nieuw IBL-systeem Tipasa

Kruideniersmentaliteit

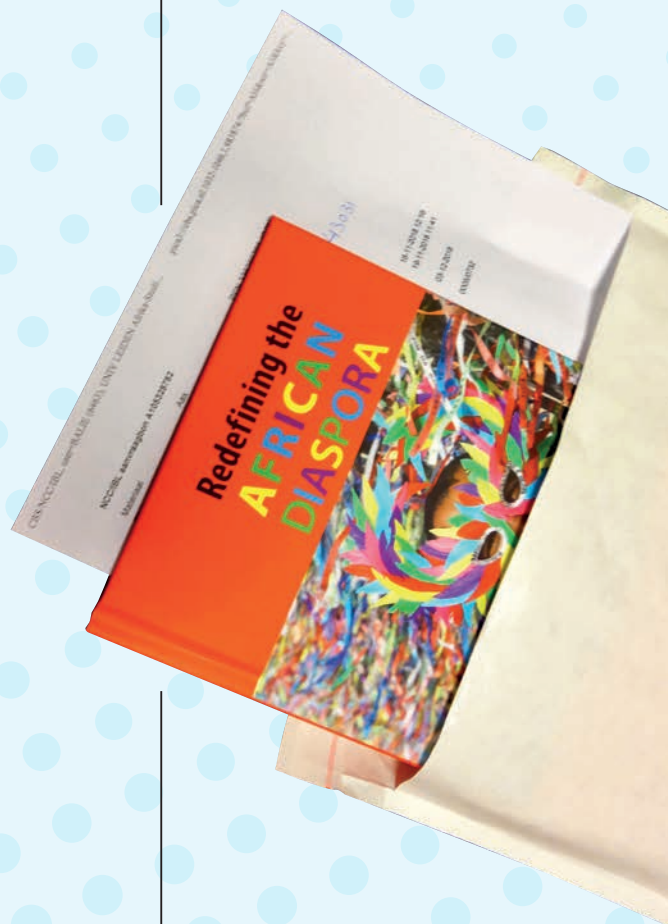
Het interbibliothecair leenverkeer (IBL) is slechts een klein – maar belangrijk – onderdeel van de landelijke bibliotheekservice. In 2015 omvatte het IBL via de NCC (Nederlandse Centrale Catalogus) in totaal een kleine 100.000 aanvragen voor materiaal dat bibliotheken niet zelf in huis hadden, ongeveer gelijk verdeeld over leen- en kopieaanvragen. IBL is niet meer dan enkele procenten van de lokale vraag. Toch is IBL belangrijk omdat het een simpel maar doeltreffend instrument is om lacunes in de eigen collectie op te vullen. Geen enkele bibliotheek kan alles in huis hebben. Inmiddels is er een nieuw IBL-systeem in aantocht: Tipasa Worldshare ILL. Afgelopen oktober werd bekend dat de invoering ervan wordt uitgesteld tot begin januari 2019. Opvolging van het oude vertrouwde NCC-IBL-systeem blijkt niet heel gemakkelijk. De universiteitsbibliotheken en de KB hebben in het samenwerkingsverband UKB een aantal beleidsbeslissingen over IBL genomen. Zo worden kopieleveranties onderling gelijk in prijs; voor boekleveranties komen er fors hogere kosten. Dat laatste is volgens mij niet slim: voor langere artikelen is 6,50 euro dus goedkoper, maar een drastischer verhoging naar 13 euro per boek zal desastreus uitpakken, zeker afgezet tegen het nut van deze dienstverlening. Verder worden tijdschriftartikelen alleen nog elektronisch geleverd (prima) en komen er striktere regels voor leveranties vanwege copyrightbeperkingen in licenties (volgens mij onnodig zwichten voor uitgevers). Tot slot wordt er niet meer geleverd aan commerciële instellingen. Onbegrijpelijk: hiermee wordt een van de

weinig bibliothekdiensten waar het bedrijfsleven echt iets aan heeft de nek omgedraaid. Dit besluit is losgezonnen van de praktijk en getuigt van een kruideniersmentaliteit.

In feite borduurt NCC-IBL voort op het systeem dat OCLC (Pica) vanaf 1983 ontwikkelde: eerst voor kopieaanvragen, en later ook voor leenaanvragen. Het NCC-IBL-systeem kent drie grote pluspunten: er is een fijnmazige verdeling van de aanvragen over de bibliotheken, er is onderlinge verrekening mogelijk en eindgebruikers kunnen zelf aanvragen plaatsen. Het nieuwe systeem (Tipasa Worldshare ILL) is veel minder verfijnd, en eindgebruikers zijn een stuk lastiger te verwerken – de deposito's verdwijnen. Kosten worden via de lidmaatschapskaart verrekend. Er komt een koppeling met WMS en ALMA.

Moest die oude NCC echt vervangen worden? Ja, want die hangt samen met de GGC die uitgefaseerd wordt. En Picarta wordt overgezet naar een Nederlandse uitsnede van WorldCat.

Alleen mensen zonder verstand denken dat alle informatie nu digitaal beschikbaar is. Er zal altijd een basisvolume voor IBL blijven, want niet elke bibliotheek koopt een licentie op elk tijdschrift. Het aantal IBL-aanvragen is door de digitalisering sterk verminderd: van 700.000 kopieaanvragen in 2002 tot maar 50.000 in 2015. Boekaanvragen zijn in die dertien jaar tot een kwart teruggebracht: van 200.000 in 2002 tot 45.000 in 2015. Leve de digitale bibliotheek. Maar zolang niet elk boek en elk tijdschrift digitaal beschikbaar is, zullen onderzoekers en studenten ook willen lezen wat ze niet in hun eigen bibliotheek kunnen vinden.

Jos Damen
Hoofd bibliotheek
& ICT van het
Afrika-Studiecentrum,
Universiteit Leiden

Tot slot drie adviezen voor het IBL. Ten eerste: spoel het kind niet met het badwater weg en zet de goede zaken uit NCC/IBL over naar Tipasa Worldshare ILL (slimme verdeling van aanvragen, onderlinge verrekening, eindgebruikers). Dat zijn prima Nederlandse bijdragen aan een wereldwijd systeem, waar OCLC respect mee verdient. Ten tweede: houd het IBL-systeem zo open mogelijk voor buitenstaanders, ook voor hbo-, openbare én commerciële instellingen. Qua aantallen lukt dat makkelijk, en de kosten zijn op de totale uitgaven te overzien. En ten derde: maak de kosten voor kopieleverantie uniform (zoals voorzien), maar laat de kosten voor boekleveranties maximaal vijf procent stijgen. <